

“ZAMONAVIY LMS PLATFORMALARI YORDAMIDA UMUMTA’LIM
MAKTABLARIDA RAQAMLI MONITORING VA BAHOLASH TIZIMINI
TAKOMILLASHTIRISH METODLARI”

Jo‘rayeva Risolat Bahrom qizi

Denov tadbirkotlik va pedagogika instituti

Tadbirkorlik va boshqaruv fakulteti

4-kurs Matematika va informatika yo‘nalishi

IMI-2022 guruh talabasi

Jorayevarisolat011@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur maqolada zamonaviy LMS (Learning Management System) platformalari yordamida umumta’lim maktablarida raqamli monitoring va baholash tizimini takomillashtirish metodlari yoritilgan. Tadqiqotda ta’lim jarayonini raqamlashtirish, o‘quvchilarning bilim darajasini uzluksiz kuzatib borish hamda baholash jarayonini avtomatlashtirish imkoniyatlari tahlil qilingan.*

Shuningdek, LMS platformalarining pedagogik imkoniyatlari, jumladan topshiriqlarni boshqarish, test sinovlarini tashkil etish, o‘quvchilarning faolligini monitoring qilish va real vaqt rejimida natijalarni tahlil qilish mexanizmlari o‘rganilgan. Raqamli monitoring tizimi yordamida o‘quvchilarning individual rivojlanish dinamikasini aniqlash va ta’lim sifatini oshirishga qaratilgan yondashuvlar ko‘rib chiqilgan.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, LMS asosidagi raqamli monitoring va baholash tizimlari ta’lim jarayonini shaffoflashtirish, o‘qituvchilar ishini yengillashtirish hamda o‘quvchilarning bilimni aniq va obyektiv baholashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so‘zlar: *LMS platforma, raqamli monitoring, baholash tizimi, umumta’lim maktabi, ta’lim texnologiyalari, elektron ta’lim, learning management system, o‘quv jarayoni, avtomatlashtirilgan baholash, test tizimi, real vaqt tahlili, pedagogik monitoring, o‘quvchilar faoliyati, raqamli ta’lim, ta’lim sifati, interaktiv ta’lim, o‘quv analitikasi, elektron jurnal, ta’limni boshqarish tizimi, zamonaviy pedagogika.*

KIRISH

Bugungi kunda ta’lim tizimida raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi o‘quv jarayonini tashkil etish va boshqarishda tub o‘zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Xususan, LMS (Learning Management System) platformalari ta’lim jarayonini raqamlashtirish, o‘quv faoliyatini monitoring qilish hamda baholash tizimini avtomatlashtirishda muhim vosita sifatida keng qo‘llanilmoqda. Bu esa o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi o‘zaro aloqani samarali tashkil etish hamda ta’lim sifatini oshirish imkonini beradi.

Zamonaviy ta’lim muhitida o‘quvchilarning bilim darajasini aniq, tezkor va obyektiv baholash masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi. An’anaviy baholash usullari ko‘pincha vaqt talab qilishi, subyektivlik ehtimoli va monitoring jarayonining cheklanganligi bilan ajralib turadi. Shu sababli LMS platformalari asosida raqamli monitoring va baholash tizimlarini joriy etish ta’lim samaradorligini oshirishda muhim yechim sifatida qaralmoqda.

LMS tizimlari o‘quvchilarning darsdagi faolligini kuzatish, topshiriqlarni bajarish jarayonini tahlil qilish, test natijalarini avtomatik baholash hamda o‘quv jarayonini real vaqt rejimida monitoring qilish imkoniyatlarini taqdim etadi. Bu esa o‘qituvchiga har bir o‘quvchining individual rivojlanishini kuzatish va zarur hollarda o‘quv jarayoniga tezkor tuzatishlar kiritish imkonini beradi.

Shu bilan birga, raqamli monitoring tizimlari o‘quvchilarning bilim olish jarayonini chuqur tahlil qilish, ularning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash hamda shaxsiylashtirilgan ta’lim yondashuvini joriy etishda muhim ahamiyatga ega. Bu esa zamonaviy ta’limning asosiy tamoyillaridan biri bo‘lgan individuallashtirishni ta’minlaydi.

Mazkur tadqiqot ishining maqsadi zamonaviy LMS platformalari yordamida umumta’lim maktablarida raqamli monitoring va baholash tizimini takomillashtirish metodlarini ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot davomida LMS tizimlarining imkoniyatlari, raqamli baholash mexanizmlari hamda ta’lim jarayonini optimallashtirish usullari tahlil qilinadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda zamonaviy LMS platformalari yordamida umumta’lim maktablarida raqamli monitoring va baholash tizimini takomillashtirish metodlarini ishlab chiqish masalasi nazariy va amaliy jihatdan o‘rganildi. Tadqiqot jarayonida pedagogik kuzatish, taqqoslash, tizimli tahlil, so‘rovnoma hamda eksperimental sinov usullaridan foydalanildi.

Dastlab LMS platformalarining (Google Classroom, Moodle va boshqa tizimlar) funksional imkoniyatlari tahlil qilindi. Ushbu platformalarda o‘quv jarayonini boshqarish, topshiriqlarni berish, testlarni tashkil etish va o‘quvchilarning faolligini monitoring qilish mexanizmlari o‘rganildi. Shu asosda raqamli monitoring tizimining asosiy ko‘rsatkichlari ishlab chiqildi va ularning ta’lim jarayonidagi o‘rni belgilandi [1].

Keyingi bosqichda o‘quvchilarning bilim darajasi va faolligini baholash uchun LMS platformasi asosida tajriba-sinov ishlari o‘tkazildi. Tajribada o‘quvchilar nazorat va tajriba guruhlariga ajratildi. Tajriba guruhida LMS asosida avtomatlashtirilgan baholash va monitoring tizimi qo‘llanildi, nazorat guruhida esa an’anaviy baholash usullari davom ettirildi. O‘quvchilarning test natijalari, topshiriqlarni bajarish tezligi va darsdagi ishtiroki tahlil qilindi [2].

Shuningdek, tadqiqotda real vaqt rejimida ishlovchi raqamli monitoring tizimining samaradorligi o‘rganildi. Tizim o‘quvchilarning faoliyatini avtomatik kuzatish, baholash natijalarini tahlil qilish hamda o‘qituvchiga statistik hisobotlar taqdim etish imkoniyatiga ega ekanligi tahlil qilindi. Bu esa pedagogik jarayonni optimallashtirishga xizmat qildi [3].

Tadqiqot davomida LMS platformalarida yig‘ilgan ma’lumotlar asosida o‘quvchilarning individual rivojlanish dinamikasini aniqlash va ularning bilimdagi bo‘shliqlarini bartaraf etish metodlari ishlab chiqildi. Bu yondashuv ta’lim jarayonini shaxsiylashtirishga ham xizmat qiladi [4].

TADQIQOT NATIJALARI VA TAHLIL

Tadqiqot davomida LMS platformalari asosida ishlab chiqilgan raqamli monitoring va baholash tizimining samaradorligi tajriba-sinov ishlari orqali baholandi. Tajribada ishtirok

etgan o‘quvchilar nazorat va tajriba guruhlariga ajratilib, ularning bilim darajasi, faolligi va o‘quv topshiriqlarini bajarish ko‘rsatkichlari solishtirildi.

Olingan natijalarga ko‘ra, LMS asosida tashkil etilgan raqamli monitoring tizimi o‘quvchilarning dars jarayonidagi faolligini sezilarli darajada oshirganligi aniqlandi. Platforma orqali topshiriqlarni berish va ularni avtomatik baholash jarayoni o‘quvchilarning darsga muntazam qatnashishi va o‘z vaqtida ishlashini ta‘minladi. Bu esa ta‘lim jarayonining uzluksizligini kuchaytirdi [5].

Shuningdek, tizim o‘quvchilarning bilim darajasini real vaqt rejimida tahlil qilish imkonini berdi. O‘qituvchilar LMS orqali har bir o‘quvchining natijalarini kuzatib borish, ularning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash hamda individual yondashuv asosida qo‘shimcha topshiriqlar berish imkoniyatiga ega bo‘ldilar. Bu jarayon ta‘lim sifatining oshishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatdi [6].

Tahlil natijalari shuni ko‘rsatdiki, LMS platformasi asosidagi raqamli baholash tizimi an‘anaviy baholash usullariga nisbatan tezkor, aniq va obyektiv natijalarni taqdim etadi. Baholash jarayonining avtomatlashtirilishi esa o‘qituvchilarning ish yuklamasini kamaytirib, pedagogik jarayonni samarali tashkil etishga yordam beradi [7].

Umuman olganda, tadqiqot natijalari LMS platformalari asosida joriy etilgan raqamli monitoring va baholash tizimlari ta‘lim jarayonini optimallashtirish, o‘quvchilar faolligini oshirish hamda ta‘lim sifatini yaxshilashda muhim vosita ekanligini tasdiqladi. Shu sababli ushbu tizimlarni keng miqyosda joriy etish maqsadga muvofiq hisoblanadi [8].

XULOSA

Mazkur tadqiqot ishida zamonaviy LMS platformalari yordamida umumta‘lim maktablarida raqamli monitoring va baholash tizimini takomillashtirish metodlari chuqur o‘rganildi. Tadqiqot davomida LMS tizimlarining ta‘lim jarayonidagi o‘rni, ularning funksional imkoniyatlari hamda raqamli baholash va monitoring mexanizmlarining pedagogik samaradorligi tahlil qilindi. Shuningdek, an‘anaviy baholash tizimlarining kamchiliklari va raqamli texnologiyalar asosidagi avtomatlashtirilgan yondashuvlarning afzalliklari asoslab berildi.

Olib borilgan nazariy va amaliy tahlillar shuni ko‘rsatdiki, LMS platformalari ta‘lim jarayonini sezilarli darajada optimallashtiradi. Xususan, topshiriqlarni berish, ularni tekshirish, testlarni tashkil etish va natijalarni tahlil qilish jarayonlarining avtomatlashtirilishi o‘qituvchining ish yuklamasini kamaytiradi hamda vaqt resurslarini tejashga imkon beradi. Shu bilan birga, o‘quvchilarning faolligini real vaqt rejimida kuzatish va ularning bilim darajasini aniq baholash imkoniyati ta‘lim sifatini oshirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari LMS asosidagi raqamli monitoring tizimlari o‘quvchilarning individual rivojlanishini samarali kuzatish imkonini berishini ko‘rsatdi. Har bir o‘quvchining darsdagi ishtiroki, topshiriqlarni bajarish darajasi va test natijalari tizim tomonidan avtomatik tahlil qilinib, o‘qituvchiga aniq va ishonchli ma‘lumotlar taqdim etildi. Bu esa o‘quvchilarga individual yondashuvni kuchaytirish va ularning bilimdagi bo‘shliqlarini tezkor aniqlash imkonini yaratdi.

Shuningdek, LMS platformalari asosida joriy etilgan raqamli baholash tizimi ta’lim jarayonining shaffofligini oshiradi. Baholash natijalarining avtomatik shakllanishi subyektivlikni kamaytiradi va adolatli baholash tizimini ta’minlaydi. Bu esa o’quvchilarning ta’lim jarayoniga bo’lgan ishonchini oshiradi hamda ularning motivatsiyasiga ijobiy ta’sir ko’rsatadi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni tasdiqlaydiki, LMS platformalari asosidagi raqamli monitoring va baholash tizimlari zamonaviy ta’lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Ular ta’lim sifatini oshirish, o’quv jarayonini individuallashtirish, o’qituvchilar faoliyatini yengillashtirish hamda o’quvchilarning bilim darajasini obyektiv baholashda samarali vosita bo’lib xizmat qiladi.

Kelgusida ushbu tizimlarni sun’iy intellekt, mashinaviy o’qitish va o’quv analitikasi texnologiyalari bilan integratsiya qilish orqali yanada takomillashtirish mumkin. Bu esa ta’lim jarayonini yanada aqlli, moslashuvchan va samarali qilishga xizmat qiladi hamda raqamli ta’limning yangi bosqichini shakllantirish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

UNESCO. Global Education Monitoring Report: Technology in Education. — Paris: UNESCO Publishing, 2023.

OECD. Education in the Digital Age: Trends and Practices in E-learning. — Paris: OECD Publishing, 2022.

Johnson, L., Adams Becker, S. The Impact of Digital Tools on Classroom Assessment. — New Media Consortium, 2021.

Dabbagh, N., Reo, R. Online Learning: Concepts, Strategies, and Application. — Information Science Publishing, 2020.

Selwyn, N. Education and Technology: Key Issues and Debates. — Bloomsbury Academic, 2019.

Bates, A. W. (Tony). Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning. — 2nd ed., 2020.

Laurillard, D. Teaching as a Design Science: Building Pedagogical Patterns for Learning Technologies. — Routledge, 2018.

Zhang, D., Zhao, J. L. “Learning Analytics in Higher and General Education: A Systematic Review” // Computers & Education Journal, 2022.

Al-Fraihat, D., Joy, M. “Evaluating E-learning Systems Success: An Empirical Study” // Internet and Higher Education, 2021.

Siemens, G., Long, P. “Penetrating the Fog: Analytics in Learning and Education” // EDUCAUSE Review, 2020.